

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Навчально-науковий інститут психології та суспільних наук
Кафедра клінічної психології та психічного здоров'я

Савенкова І.І., Венгер Г.С., Фрунзе О.В., Павлова І.Г.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА
ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (З КЛІНІЧНИХ
ПСИХОЛОГІЧНИХ ІНТЕРВЕНЦІЙ)**

**для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності С4 Психологія спеціалізації «Клінічна психологія»**

**Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнського національного педагогічного
університету імені К.Д. Ушинського»
(Протокол №10 від 26 лютого 2026 р.)**

Автори:

Савенкова І.І., завідувач кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського», доктор психологічних наук, професор.

Венгер Г.С., кандидат психологічних наук, доцент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,

Фрунзе О.В., асистент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського»

Павлова І.Г., кандидат психологічних наук, доцент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського».

Рецензенти:

Карсканова С.В., завідувач кафедри психології Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова., кандидат психологічних наук, доцент.

Мартінова Ю.Ю., доцент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», кандидат медичних наук, доцент.

ВСТУП

Мета виробничої практики (з клінічних психологічних інтервенцій) – підготовка студентів другого магістерського рівня до професійної діяльності клінічного психолога шляхом поглиблення та закріплення теоретичних знань. Набуття практичних вмінь, навичок та досвіду у галузі психологічної діагностики та корекції, зокрема, опанування методів роботи з особами, які мають проблеми з психічним здоров'ям або переживають кризові стани, для забезпечення їхнього благополуччя. Формування здатності до рефлексії та самооцінки. Подальше вдосконалення професійних умінь та навичок. Сформуванати жагу систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності.

Провідне завдання виробничої практики (з клінічних психологічних інтервенцій) – підготовка здобувачів до самостійної роботи на посадах, вміння аналізувати свої особистісні якості та рівень готовності до професійної діяльності. Здатності самостійно вирішувати професійні завдання, аналізувати результати своєї роботи та обирати оптимальні методи та інструменти в роботі клінічного психолога. Відповідати вимогам кваліфікації клінічного психолога.

Загальні положення. Програма практики є основним навчально-методичним документом, в якому розглядаються загальні питання організації, проведення та підведення підсумків практики. Вона забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практики, її системності, неперервності та послідовності навчання студентів. Робочий час студента протягом практики планується наступним чином: організаційні питання початкового періоду практики, проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці на підприємстві, одержання індивідуальних завдань – 5 % часу, відведеного на проходження практики; виконання функцій практиканта на робочому місці, робота з літературою, технічною й нормативною документацією, складання відповідної документації, виконання індивідуальних завдань – 70 %; участь в лекціях, екскурсіях, теоретичних заняттях – 10 %; робота над звітами з практики – 10 %; одержання заліку з практики – 2 %; інші види робіт – 3 % години практики. Практика проводиться у психологічних службах різних форм власності, видів господарської діяльності, організаційно-правового статусу, які є юридичними особами і функціонують на ринку не менше двох років. Підприємства повинні мати штат висококваліфікованих фахівців, здатних надати допомогу студентам у набутті ділових професійних навичок. Керівники практики від кафедри забезпечують організацію і проведення практики відповідно до навчального плану, наскрізної і робочих програм практик, проводять інструктажі студентів та контролюють дотримання ними правил техніки безпеки, контролюють проходження практики, оцінюють її результати відповідно до поданих студентами звітів. Програма складається з розділів, які визначають мету та завдання практик; основних положень щодо організації практики; контроль та основні обов'язки студентів, керівників практики від інституту та підприємства; вимоги щодо оформлення звіту з практики; підведення підсумків практики.

Виробнича практика (з клінічних психологічних інтервенцій) студентів кафедри клінічної психології та психічного здоров'я за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, спеціальність С4 «Психологія», освітньо-професійної програми «Клінічна психологія», є важливим елементом навчальної програми та практичного набуття професійних умінь та навичок.

Методичним забезпеченням практичної підготовки студентів є:

- Закон України «Про освіту»
- Закон України «Про вищу освіту»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519);
- Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 564;
- Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол від 29 червня 2023 р. №13);
- «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти»;
- навчальний план, робочі навчальні плани.

Основними завданнями виробничої практики (з клінічних психологічних інтервенцій) є: 1) набуття практичних вмінь, навичок та досвіду у галузі психологічної діагностики та корекції, зокрема, опанування методів роботи з особами, які мають проблеми з психічним здоров'ям або переживають кризові стани, для забезпечення їхнього благополуччя; 2) формування здатності до рефлексії та самооцінки та подальшого вдосконалення професійних умінь та навичок; 3) сформуванню жагу систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності.

Студенти повинні знати етичні принципи клінічного психолога та загальнолюдські цінності; організацію професійної взаємодії та ведення документообігу; структуру та особливості функціонування реабілітаційних установ та закладів охорони здоров'я зі спеціалізацією реабілітації; стандарти, принципи та норми діяльності клінічного психолога у реабілітаційних установах та закладах охорони здоров'я; основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері медицини та реабілітації, якими керується у своїй роботі клінічний психолог; психологічний інструментарій, прийняття та реалізації психологічної служби в реабілітаційних установах та закладах охорони здоров'я; методики та засоби реабілітаційної роботи; програми та техніки психологічного реабілітаційного впливу; методи психологічних інтервенцій в закладах охорони здоров'я.

Очікувані результати навчання

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій; надавати рекомендації та скерування.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість; здійснювати психологічні втручання.

ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН13. Організація професійної взаємодії та ведення документообігу.

ПРН14. Вирішення етичних дилем та інших проблем, пов'язаних з професійною етикою і практикою.

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 08. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК 10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні компетентності:

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності; обирати психодіагностичні інструменти та інтерпретувати результати.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації з клінічної психології) з використанням науково верифікованих методів та технік; обирати психологічні втручання різної інтенсивності.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах; скерувати за подальшою фаховою допомогою.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності; вести документацію, в т. ч. електронну обирати.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію; оцінювати ефективність обраної стратегії та застосування промоційних та профілактичних інструментів.

СК11. Здатність до рефлексії власного рівня професійної компетентності та потреб у її розвитку; планувати та реалізовувати професійний розвиток.

Під час виробничої практики (з клінічних психологічних інтервенцій) здобувачі вищої освіти виконують наступні завдання:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основами психологічних інтервенцій в закладах охорони здоров'я та реабілітаційних установах;
- формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про психологічні інтервенції клінічного психолога;

- накопичення досвіду психологічних інтервенцій в умовах закладах охорони здоров'я та реабілітаційних установ;
- формування у здобувачів вищої освіти навичок практичного застосування професійно-психологічних знань, що були ними отримані в процесі теоретичної підготовки;
- подальший розвиток професійно-психологічної орієнтації здобувачів вищої освіти;
- залучення здобувачів вищої освіти до рішення реальних проблем, що мають місце у психологічному супроводі осіб із особливими потребами;
- подальший розвиток у здобувачів вищої освіти професійних якостей клінічного психолога.

Організація проведення практики. Практика є логічним продовженням навчання. Під час неї здобувач закріплює отримані теоретичні знання та ознайомлюється з роботою клінічного психолога в закладі охорони здоров'я. Робоча програма практики регламентована «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти в Державному закладі «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського», що затверджено вченою радою Університету Ушинського. Практикою здобувачів від Університету керують викладачі кафедри клінічної психології та психічного здоров'я, а від реабілітаційних установ – їх клінічні психологи. Направлення здобувачів на практику оформлюється наказом ректора. Здобувачі забезпечуються робочими програмами та щоденниками. У період проходження здобувачем практики на нього поширюються загальне трудове законодавство, правила охорони праці і внутрішнього розпорядку, які діють на базі практики. Здобувач повинен своєчасно прибути на базу практики та надіслати повідомлення у заклад вищої освіти не пізніше як через три дні після прибуття (початку практики). Результат проходження виробничої практики – підготовка звіту з практики, який вони презентують на підсумковій конференції. Програма виробничої практики здобувачів передбачає завдання, які дають можливість узагальнити знання, практичні вміння та навички на базі конкретної реабілітаційної установи, оволодіти професійним досвідом, перевірити готовність майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності.

Періодичний контроль здійснюють завідувач кафедри та керівник практики від університету. Після закінчення терміну виробничої практики з фаху, здобувачі звітують на кафедрі про виконання програми практики. Загальна форма такої звітності – подання письмового звіту. Крім того, подається заповнений і оформлений щоденник практиканта, де міститься засвідчений печаткою відзив керівника від реабілітаційної установи – бази практики про виконання здобувачем програми практики. Письмовий звіт разом із щоденником подається у встановлений термін (останній день практики) керівнику практики від закладу вищої освіти для перевірки, рецензування та допуску до захисту. Письмова рецензія керівника практики від кафедри заноситься до щоденника практиканта. За результатами перевірки звіту керівник приймає рішення про

допуск до захисту або повертає здобувачу на доопрацювання відповідно до зазначених зауважень.

Вимоги до звітної документації:

I. Щоденник, у якому відображена особистісна і професійна рефлексія діяльності студента, його труднощі, вагання, вдалі знахідки, питання, які потребують наступного вивчення, роздуми тощо.

II. Пакет звітних матеріалів. 1. Характеристика з місця проходження практики з рекомендованою оцінкою. 2. Звіт про проходження практики.

Примітка*. У додаток до звіту входять:

- 1) матеріали діагностичного обстеження;
- 2) стимульний матеріал, який використовувався в діагностичній роботі.

Вимоги до звіту з практики: Звіт про проходження практики оформлюється за загальними вимогами щодо наукових звітів. Звіт складається за таким орієнтованим планом: - титульна сторінка; - зміст; - вступ (мета і завдання практики); - розкриття змісту практичної діяльності відповідно до розділів програми практики; - відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання; - список використаної літератури (за потреби); - додатки (організаційні, господарські, ділові, фінансові документи тощо).

Звіт повинен бути конкретним, стислим обов'язково містити графічний матеріал (схеми, малюнки, діаграми, графіки тощо), тобто унаочнювати конкретні результати виконаного дослідження. Звіт з практики має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального завдання. Обов'язковою є наявність висновків та пропозицій, яких вимагає зміст завдань. Звіт повинен складатися з розділів, окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності і конкретизовані. Таблиці, ілюстративний матеріал, додатки повинні бути змістовними і оформлені відповідно до стандартів виконання письмових робіт у вищій школі. Звіт пишеться від руки або друкується на ПК на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через півтора міжрядкових інтервали шрифт – TimesNewRoman, розмір – 14. Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє і нижнє – не менше 20 мм. Текст звіту поділяють на розділи, підрозділи і пункти відповідно до структури програми практики. Складений здобувачем звіт має наскрізну нумерацію сторінок.

Порядок оформлення та ведення щоденника з практики: У щоденнику відображена особистісна і професійна рефлексія діяльності здобувача. Щоденник містить інформацію щодо виконаної роботи щоденно відповідно до завдань виробничої практики, а саме:

Завдання до виконання за напрямками реабілітаційної роботи:

1. Програма реабілітаційних заходів щодо психологічного супроводу осіб із особливими потребами.

2. Програма реабілітаційних заходів щодо психологічного супроводу осіб із психічними порушеннями.

3. Програма реабілітаційних заходів щодо психологічного супроводу

осіб із нейропсихологічними порушеннями.

Основні обов'язки керівника практики від кафедри клінічної психології та психічного здоров'я:

1) розробити тематику індивідуальних завдань; 2) забезпечити проведення всіх організаційних заходів перед виїздом студентів на практику; 3) провести бесіду зі студентами з техніки безпеки та охорони праці на підприємстві; 4) встановити зв'язок з керівником практики від підприємства, домовитися з ним про виконання програми практики, виходячи з особливостей самої практики; 5) контролювати базу практики щодо підготовки необхідної документації та готовності для прийому студентів-практикантів; 6) забезпечити дотримання відповідності змісту робіт практики її учбовим планам і програмам; 7) забезпечити контроль за виконанням строків та змістом практики; 8) перевірити звіти студентів з практики, надати відгуки про їх роботу; 9) взяти участь у публічному захисті практики.

Основні обов'язки студентів-практикантів:

1) до початку практики одержати від керівника практики від Університету Ушинського консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; 2) отримати індивідуальне завдання; 3) своєчасно прибути на підприємство з щоденником практики; 4) перебувати на базі практики визначену кількість годин; 5) у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики і вказівками її керівників; 6) вивчити і суворо виконувати правила охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії; 7) нести відповідальність за виконувану роботу і за її результати так, як за неї відповідають штатні працівники; 8) якісно виконувати усю роботу, передбачену робочою програмою практики; 9) вивчити досвід роботи кращих спеціалістів психологічної служби; 10) вести щоденник практики, де вказувати конкретні види роботи, що виконувалися (чи ознайомились) практикантом; 11) дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики; 12) дотримуватися норм поведінки; 13) систематично доповідати керівнику про виконані завдання; 14) своєчасно підготувати звіт та індивідуальне завдання; 15) захистити практику у встановлений час.

Тривалість робочого часу студентів під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України і складає від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень (ст. 51 із змінами, внесеними Законами № 871-12 від 20.03.91, № 3610-12 від 17.11.93, № 263/95 ВР від 05.07.95), від 18 років і старше – не більше 45 годин на тиждень (ст. 50 в редакції Закону № 871-12 від 20.03.91, із змінами, внесеними Законом № 3610-12 від 17.11.93).

Перед початком практики студент має отримати: у деканаті – направлення на практику; на кафедрі – програму практики, індивідуальне завдання, щоденник з практики. Перед відбуттям на практику студент має пройти на кафедрі інструктаж з техніки безпеки і охорони праці.

Після закінчення практики студент повинен подати на кафедру:

1) щоденник з практики; 2) звіт про проходження практики; 3) індивідуальні завдання практики; 4) характеристику-відгук з місця практики.

Студенти-практиканти повинні: систематично вести записи у щоденнику практики, фіксувати обсяг та зміст виконаної за день роботи; підготувати та надати керівникові практики від університету наступну звітність: 1. Звіт про проходження практики. 2. Щоденник з практики та характеристику, які повинні бути підписані керівником практики від підприємства та завірені печаткою підприємства. Студент, який не виконав програму з практики, отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку при захисті звіту, направляється вдруге на практику під час студентських канікул або відраховується із університету.

Зміст практики

№ п/п	Зміст практики
1	Ознайомитись з посадовими інструкціями клінічного психолога на робочому місці, провести первинне психологічне обстеження, аналіз кейсу та розробку плану психодіагностики.
2	Оволодіння проведенням діагностичних обстежень та психологічних інтервенцій клінічним психологом з застосуванням науково верифікованих методів та технік психодіагностики психічного стану та особистісних особливостей.
3	Застосування клінічних інтервенцій для роботи з пацієнтами соматичного профілю та творення і обґрунтування індивідуальної програми психологічних інтервенцій.
4	Набуття практичних навичок і прийомів обробки дослідницької інформації в процесі психологічних інтервенцій, планування та реалізація програм психологічної корекції для груп, враховуючи специфіку роботи.
5	Набуття практичних навичок розробки програм інтервенцій і діагностичних звітів, самостійно оформити 5-6 психологічних висновків та провести психотерапевтичну роботу з клієнтами, що перебувають у кризовому стані.
6	Провести обробку результатів дослідження клінічного психолога та представити інтерпретацію оброблених результатів дослідження (оформити 5-6 результатів дослідження). Скласти оцінку ефективності обраних психологічних втручань та адаптацію стратегії роботи.
7	Підготувати та оформити за правилами проведення 1-2 корекційно-відновлювальних програм.
8	Поглибити практичні знання щодо особливостей порушення та розвитку пізнавальної, емоційно-вольової сфер людини. Провести 4-6 методик, спрямованих на оцінку психічних процесів в нормі та при патології.
9	Робота з психологічними проблемами дезадаптованих дітей та підлітків.
10	Набуття навичок проведення психодіагностичних досліджень з клієнтами/пацієнтами з порушеннями когнітивної сфери.
11	Навчитись проводити стандартизацію, обчислювати валідність, вірогідність отриманих результатів дослідження. Ведення та організація професійної документації, в тому числі електронної.
12	Набуття навичок створення інформаційних матеріалів, просвітницьких програм, вирішення етичних дилем на основі норм законодавства та загальнолюдських цінностей для підвищення психологічної грамотності. Оцінка меж власної фахової компетентності та формування плану професійного розвитку.
13	Розробка програм психологічного супроводу осіб з різними проблемами та набуття практики професійного спілкування і надання психологічної допомоги в міжкультурному контексті.
14	Підготувати власну програму психологічного супроводу з використанням психологічних інтервенцій за одним із запропонованих напрямків: 1) порушення пізнавальних психічних процесів при психічних захворюваннях (за вибором: відчуття, сприймання, мислення, пам'ять); 2) особливості ментальних функцій осіб пацієнтів соматичного профілю (за вибором: сприймання, пам'ять, мислення, уява, увага);

	3) дезадаптованість дітей з нейропсихологічними порушеннями; 4) особливості соматогенних порушень за системами (системи організму за вибором студента).
15	Набуття навичок організації ефективної взаємодії в мультидисциплінарних командах та вміння скерувати клієнтів за фаховою допомогою. Навчитися плануванню та управлінню проектною діяльністю у сфері клінічної психології враховуючи систематичну власну рефлексію та аналіз результатів практичної діяльності.
16	Ведення щоденника практики.

Практика проводиться в декілька етапів.

На першому етапі відбувається вивчення структури закладу (ів), де проводиться практика, його мети і основних завдань, організаційних засад діяльності, нормативно-правової документації, на якій ґрунтується його діяльність.

На другому етапі студент-практикант повинен зосередитися на вивченні основних функцій, професійних вимог до практичного психолога, де проводиться практика, знань, умінь, професійних функцій, особистісних характеристик, а також вимог до культурного та етичного рівня працівника.

Для цього окрім ознайомлення з професійною діяльністю на практиці, студенти ознайомлюються з типовими посадовими інструкціями для посад фахового спрямування.

На третьому етапі відбувається самостійна робота студентів під час написання та оформлення документації практики.

На четвертому, заключному, етапі студенти підводять підсумки проходження практики з обов'язковим написанням письмового звіту практики. Після закінчення терміну ознайомчої практики, студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Звіт має відображати результати теоретичної та практичної діяльності студента впродовж навчальної практики.

Завдання практики.

Підготувати власну програму реабілітаційної роботи за одним із запропонованих напрямків:

- 1) порушення пізнавальних психічних процесів при психічних захворюваннях (за вибором: відчуття, сприймання, мислення, пам'ять);
- 2) особливості пізнавальної сфери осіб із особливими потребами (за вибором: сприймання, пам'ять, мислення, уява, увага);
- 3) дезадаптованість дітей з нейропсихологічними порушеннями;
- 4) особливості соматогенних порушень за системами (системи організму за вибором студента).

Примітка*. За згодою керівника практики студент може обирати тему дослідження, яка входить у сферу його дослідницьких інтересів. Разом із самостійно обраними методами і відповідними їм методиками діагностики студент-практикант повинен використати методи спостереження і психологічної бесіди. Підготовка дослідницької програми, протоколів спостережень, психологічних бесід, інших неекспериментальних методів дослідження та експериментів повинна відповідати загальноприйнятим методичним вимогам.

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання:

- вичерпність і правильність виконання завдань практики;
- якість оформлення звіту;
- переконливість відповідей здобувача під час захисту;
- відгук керівника практики від організації;
- ступінь виконання здобувачем завдань виробничої практики;
- якість знань, виявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи здобувача як майбутнього фахівця реабілітаційних установ та закладів охорони здоров'я.

Розподіл балів за видами діяльності здобувачів під час виробничої практики (з клінічних психологічних інтервенцій)

№	Види завдання	Кількість балів	Оцінює
I. Теоретико-методологічні основи діяльності клінічного психолога в реабілітаційній установі.	Максимальна кількість 35 балів		керівник від бази практики/керівник з фаху
	З них:		
1.1	Ознайомлення з посадовими інструкціями клінічного психолога на робочому місці.	0-5 балів	
1.2	Оволодіння проведенням діагностичних обстежень клінічного психолога.	в залежності від оцінки у характеристиці: незадовільно – «0», «1», «2», «3» задовільно – «4», «5», «6», «7» добре – «8», «9», «10», «11» відмінно – «12», «13», «14», «15»	
1.3	Оволодіння практичним застосуванням	0-15 балів	

	валідних та надійних методів наукового дослідження, обробки та інтерпретації інформації.		
II. Визначення основної діяльності клінічного психолога в установах	максимальна кількість 30 балів		керівник від бази практики/керівник з фаху
	З них:		
2.1	Набуття практичних навичок розробки реабілітаційних програм і діагностичних звітів, самостійно оформити 5-6 психологічних висновків.	0-2 балів	
2.2	Провести обробку результатів дослідження клінічного психолога та представити інтерпретацію оброблених результатів дослідження (оформити 5-6 результатів дослідження).	0-3 балів	керівник від бази практики/керівник з фаху
2.3	Підготувати 1-2 реабілітаційних програм та оформити за правилами проведення реабілітаційної роботи.	0-3 балів	керівник від бази практики/керівник з фаху
2.4	Поглибити практичні знання щодо особливостей порушення та розвитку пізнавальної, емоційно-вольової сфер людини. Провести 4-6 методик,	0-4 балів	керівник від бази практики/керівник з фаху

	спрямованих на оцінку психічних процесів в нормі та при патології.		
2.5	Набути навичок реабілітаційної роботи з клієнтами та пацієнтами з порушеннями когнітивної сфери.	0-4 балів	керівник від бази практики/керівник з фаху
2.6	Ознайомитись зі специфікою підготовки до проведення діагностування порушень основних пізнавальних процесів.	0-4 балів	керівник від бази практики/керівник з фаху
2.7	Навчитись проводити стандартизацію, обчислювати валідність, вірогідність отриманих результатів дослідження.	0-5 балів	керівник від бази практики/керівник з фаху
2.8	Підготувати власну програму реабілітаційної роботи за одним із пропонованих напрямків: 1) порушення пізнавальних психічних процесів при психічних захворюваннях (за вибором: відчуття, сприймання, мислення, пам'ять); 2) особливості пізнавальної сфери осіб із особливими потребами (за вибором: сприймання, пам'ять, мислення, увага, увага);	0-5 балів	керівник від бази практики/керівник з фаху

	3) дезадаптованість дітей з нейропсихологічними порушеннями; 4) особливості психосоматичних порушень за системами (системи організму за вибором студента).		
III. Оформлення звітної документації (рівень відповідності звітної документації вимогам програми)	Максимальна кількість 15 балів		керівник практики інституту
	З них:		
3.1	Оформлення щоденника з виробничої практики в реабілітаційних установах.	0-5 балів	
3.2	Технічне оформлення звіту та презентації.	0-10 балів	
IV. Захист практики, залік	Максимальна кількість 20 балів		комісія
	З них:		
4.1	Презентація.	0-10 балів	
4.2	Обґрунтованість і доцільність розроблених рекомендацій в звіті.	0-10 балів	
	ВСЬОГО	100 балів	

Критерії оцінювання результатів виробничої практики

№ З/п	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах	Макс. кількість балів
I. Робота здобувача-практиканта			35
	Представлений аналіз діяльності клінічного психолога не містить змістовних помилок. Висновки свідчать про високий професійний рівень здобувача, його проблемне мислення і здатність виявляти протиріччя, що існують у діяльності	29-35	

<p>реабілітаційної установи. Результати аналізу та розроблені рекомендації у звіті мають практичну цінність. Здобувач виявив себе як кваліфікований фахівець і успішно виконував належні функціональні обов'язки на місці практики. Дотримано академічних стандартів без використання ШІ.</p>		
<p>Представлений аналіз діяльності клінічного психолога має незначні помилки, неточності та неузгодженості. Але методи та інструментарій аналізу обрано правильно. Висновки є чіткими, лаконічними. Здобувач вчасно і на високому рівні виконав весь намічений обсяг роботи, відповідно до програми. Показав себе організованим, сумлінним, ініціативним на всіх ділянках роботи, завоював повагу і виключно позитивну оцінку серед працівників та керівників практики. Вказано факт використання ШІ Продемонстровано редагування згенерованого тексту: є власні думки, творчий підхід.</p>	22-28	
<p>Здобувач повністю виконав програму, виявив необхідні уміння, однак припустився окремих методичних помилок. Проте з власної ініціативи самостійно виправив або пояснив причину їх допущення в процесі обговорення результатів реабілітаційної процесу. Під час практики здобувач не допускав неорганізованості, шаблонності на всіх ділянках роботи. Здобувач одержав позитивну оцінку своєї діяльності серед працівників та керівників практики. Вказано факт використання ШІ. Продемонстровано аналіз і редагування згенерованого тексту.</p>	15-21	
<p>Аналіз діяльності клінічного психолога представлений у повному обсязі, але методи практичного</p>	8-14	

<p>аналізу були обрані неправильно, результати не є обґрунтованими, поверхові. Розроблені рекомендації в аналітичній записці є малоефективними для практичної реалізації.</p> <p>Здобувач виконав програму практики на середньому рівні; розвиває свої фахові якості.</p> <p>Загальна оцінка діяльності практиканта керівником бази задовільна, але при цьому можливі і деякі рекомендації з удосконалення підготовки до реабілітаційної діяльності.</p> <p>Здобувач показав себе організованим, дисциплінованим, проте недостатньо ініціативним та самостійним.</p> <p>Вказано факт використання ШІ, але без аналізу та редагування згенерованого тексту.</p>		
<p>Аналіз діяльності клінічного психолога представлений у неповному обсязі. Логіка подання матеріалу і практичне значення роботи відсутнє.</p> <p>Здобувач показав себе не організованим, недостатньо ініціативним та самостійним.</p> <p>Здобувач виконав програму практики на слабкому рівні; здійснює незначні спроби розвитку своїх фахових компетенцій.</p> <p>Не вказано факту використання ШІ</p>	1-7	
<p>Представлений аналіз діяльності клінічно психолога не відповідає поставленим вимогам або є частково ідентичним роботі іншого здобувача.</p> <p>Здобувач абсолютно не володіє навичками, які передбачає цей блок фахової підготовки. Не виконав програму практики в повному обсязі.</p>	0	
<p>II. Якість виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи здобувача</p>		30
<p>Індивідуальне завдання виконано на високому рівні методичному рівні.</p>	25-30	
<p>Індивідуальне завдання виконано на достатньому рівні-методичному</p>	19-24	

	рівні.		
	Індивідуальне завдання виконано на достатньому рівні, щоправда під постійним контролем керівника практики.	13-18	
	Індивідуальне завдання виконано на достатньому рівні, щоправда під постійним контролем та за допомогою керівника практики.	8-13	
	Зміст теми індивідуального завдання розкрито частково; є елементи плагіату.	1-7	
	Індивідуальне завдання не розкрито	0	
III Оформлення звітної документації			15
	Щоденник здобувача-практиканта оформлений відповідно до вимог. Звіт з практики цілком відповідає вимогам чинних методичних рекомендацій; його виконано на високому практичному рівні. Здобувач подав звітну документацію у повному обсязі і у визначений термін.	13-15	
	Щоденник здобувача-практиканта є добре оформленим. Звіт з практики відповідає не менш ніж трьом вимогам до оцінки «відмінно». Здобувач подав звітну документацію у достатньому обсязі й вчасно.	10-12	
	Щоденник здобувача-практиканта оформлений в повному обсязі; він має естетичний вигляд, але записи зроблено у скороченому вигляді. Зміст записів не повністю розкриває види діяльності під час практики. За змістом звіт, в основному, відповідає вимогам.	7-9	
	Щоденник практиканта не має належного вигляду. Записи є короткими, несуттєвими, відсутній самоаналіз діяльності, висновки не є аргументованими і обґрунтованими. Обсяг щоденника обмежений.	4-6	
	Здобувач подав звітну документацію не у повному обсязі. Якість документації є незадовільною, або задовільною, проте вона подана із запізненням. Звіт з практики не	1-3	

	відповідає більшій частині висунутих вимог.		
	Звіт з практики не відповідає висунутих вимогам. Документація не підготовлена належним чином і вчасно.	0	
IV. Захист практики, залік			20
	Виступ відбувався із презентацією і коментарем здобувача. Виступ був яскравим, продуманим, цікавим. Презентація містить елементи самостійного дослідження і свідчить про досконале володіння сучасними методами дослідження і комп'ютерних технологій. Розроблені рекомендації мають науково обґрунтований характер практичну значущість. Під час захисту здобувач на високому науково-теоретичному рівні продемонстрував глибоке розуміння теоретичних аспектів реабілітації та проблем теми індивідуального завдання і дав кваліфіковані відповіді на всі поставлені запитання.	15-20	
	Виступ відбувався із презентацією, але без коментаря. Виступ був цікавим. Презентація виконана на високому рівні, відповідає вимогам, логічно і лаконічно відбиває основний зміст завдання. Розроблені рекомендації мають достатню обґрунтованість і доцільність. Під час захисту здобувач показав достатнє розуміння проблем теми індивідуального завдання, володіння матеріалом і дав кваліфіковані відповіді на більшість запитань.	19-24	
	Виступ добре прописаний, але він перенасичений теоретичним змістом. Презентація виконана на достатньому рівні, відповідає вимогам. Розроблені рекомендації мають достатню обґрунтованість, але здобувач припустився незначних порушень вимог щодо доцільності їх практичної реалізації. Під час захисту здобувач продемонстрував	13-18	

	достатнє розуміння проблем, теми індивідуального завдання, володіння матеріалом і дав відповіді на більшість запитань.		
	Захист практики відбувався з представленням презентації, проте вона потребує суттєвих доопрацювань. Теоретичні питання загалом розкрито. Розроблені рекомендації мають недостатню обґрунтованість і доцільність. Під час захисту здобувач охарактеризував основні положення роботи, але не завжди правильно відповідав на задані запитання.	8-12	
	Захист практики відбувався без презентації. Здобувач виявив слабе знання теорії в сфері реабілітації, невміння застосовувати здобуті знання для постановки і реалізації власних завдань; не готовий до забезпечення доцільної діяльності реабілітаційної установи з причини недостатніх знань з фахових дисциплін, основ організації науково-дослідної діяльності або через недобросовісне ставлення до запланованої діяльності.	1-7	
	Презентація індивідуальних завдань не представлена. Під час захисту здобувач не відповів на запитання.	0	

Розподіл балів, які отримують студенти

Робота студента-практиканта під час виробничої практики	Виконання індивідуальних завдань, самостійна робота	Оформлення звітної документації	Захист практики, залік	Підсумковий бал
35	30	15	20	100

Загальні критерії оцінювання практики здобувачів

Зміст критеріїв оцінювання	Шкала ECTS	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
Здобувач цілком виконав програму практики, виявив при цьому високий рівень опанування програмного матеріалу, самостійність, вміння робити висновки та	90-100	A	відмінно

узагальнення. Засвідчив належну фахову та методичну підготовку, показав високу загальну, професійну й мовну культуру, здатність до самоаналізу власної діяльності. Вчасно надав належно оформлену документацію.			
Здобувач цілком виконав програму практики, виявив при цьому достатній рівень компетентності. Студент вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи були незначні фактичні або методичні недоліки.	82-89	B	добре
Здобувач цілком виконав програму практики. Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію, однак в роботі допущено незначні помилки. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи допущено незначні фактичні або методичні помилки.	74-81	C	добре
Здобувач частково виконав програму практики: відтворив значну частину вивченого матеріалу, виявив базові знання, однак не виказував самостійності під час проходження практики. Документацію надано невчасно або її оформлення не відповідає вимогам.	64-73	D	задовільно
Здобувач частково виконав програму практики: допустив помилки під час проведення, виконання завдань, простежується безвідповідальне ставлення студента до практики. Документацію надано повністю, однак її оформлення не якісне або неповне.	60-63	E	задовільно
Здобувач не виконав більшості завдань практики. Отримав негативний відгук про роботу під час практики. Виконав лише окремі види робіт. У такому разі студент може повторно пройти практику для доопрацювання невиконаних завдань та її захистити.	35-59	FX	незадовільно
Здобувач абсолютно не виконав програму практики або не з'явився на практику. Є потреба повторного проходження педагогічної практики.	1-34	F	незадовільно

Форма та методи контролю

Метою контролю є виявлення та усунення недоліків і надання допомоги здобувачам у виконанні програми практики. На кожному етапі контролювання застосовуються специфічні методи. Попереднє контролювання здійснюється під час підготовки здобувачів до проходження практики (на зборах). При цьому пояснюються цілі практики, порядок її проходження, форма звітування, а також здобувачам передаються направлення на базу практики, щоденники та програми практики. Поточне контролювання з боку керівника практики від закладу вищої освіти, завідувача кафедри, деканату та ректорату здійснюється під час відвідування баз практики, а також під час бесід зі здобувачами у дні, встановлені кафедрою для консультування здобувачів. Періодичний контроль здійснюють завідувач кафедри та керівник практики від інституту. Безпосередній контроль за проходженням практики здійснює керівник практики від бази практики. Підсумкове контролювання відбувається під час оцінювання та захисту звіту з практики. Систему поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів і всієї програми практики виконують керівники практики від закладу та реабілітаційних установ, завідувач кафедри, комісія захисту практики.

Форма: залік.

Метод: заключна конференція / захист звіту.

Підведення підсумків практики.

Заключне оформлення практики відбувається наприкінці практики, для чого виділяється 3 дні. Вважаються тими, хто виконав програму практики здобувачі: 1) отримали позитивний відгук від керівника практики підприємства; 2) хто оформив звіт у відповідності до вимог; 4) ті, хто захистив звіт з практики протягом встановленого терміну (не пізніше 10 днів від початку семестру).

Оцінювання практики здійснюється відповідно до критеріїв, які визначені робочою програмою практики. Оцінка вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та індивідуальний навчальний план студента з підписами членів комісії. Якщо програма практики не виконана з поважної причини, то студент має право пройти практику повторно за індивідуальним графіком у вільний від навчання час. Студент, який не виконав програму практики без поважних причини, відраховується з Університету.

Питання про підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри та на вченій раді інституту. Загальний стан практичної підготовки студентів обговорюється на засіданні вченої ради інституту не менше як один раз протягом навчального року. Звіти здобувачів вищої освіти зберігаються на кафедрі клінічної психології та психічного здоров'я до завершення їхнього навчання в Університеті, але не менше ніж три роки.

Рекомендована література

Основні:

1. Бедан В.Б., Меленчук Н.І. Практикум з психологічної реабілітації. Навчально-методичні рекомендації до організації самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми спеціальності 053 Психологія» денної та заочної форм навчання. Одеса. 2024. 50 С. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/59980aed-8315-4357-a968-1d1f7a6a8c7b/content>
2. Савенкова І. І. Методичні рекомендації до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Реабілітаційна психологія» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія спеціалізації «Клінічна та реабілітаційна психологія» Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. 49 с.
3. International Society for Traumatic Stress Studies (ISTSS). Trauma-Informed Care & Psychological Interventions. URL: <https://istss.org/>
Рекомендації щодо роботи з клієнтами у стані травматизації.

Додаткові:

1. American Psychological Association (APA). Clinical Practice Guideline for the Treatment of Posttraumatic Stress Disorder (PTSD) in Adults. - Washington, DC: APA, 2023. URL: <https://www.apa.org/ptsd-guideline>
2. Медична психологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка "Видавництво Людмила". Т.І. Київ. 2023. 511 С. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735924/1/Part1_%D0%B8%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0%20%D0%BB%D1%80%D0%B0%20%281%29_7%20%284%29.pdf
3. Калініченко Я.О. Використання метафоричних асоціативних зображень «НОТІУМ (Найвідоміші Образи Та Істоти Української Міфології)» при наданні психологічної допомоги постраждалим у період воєнних дій. Хорол: ОЗ «Хорольська гімназія», 2022. 36 с.
4. Омельченко Я.М. Застосування психотерапевтичних технологій у наданні допомоги постраждалим з проявами посттравматичного стресового розладу. Практичний посібник за загальною редакцією Київ. 2023. 255 С. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736404/1/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2C%20%D0%BB%D0%B0%D0%B1%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81.%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%2C%202023.pdf>
5. Цільмак О.М. Провідні технології самодопомоги в процесі психологічної практики. Юридична психологія. 2022. Том 30 № 1. С. 37-47.
6. Шупер С. В. Сучасні принципи фізичної терапії та реабілітації хворих із

хронічними бронхолегеневими захворюваннями: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів. Чернівецький нац. ун-т, 2024. 83 с.

Електронні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library
2. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>
6. Електронна бібліотека НАЭН Україна URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733650/>